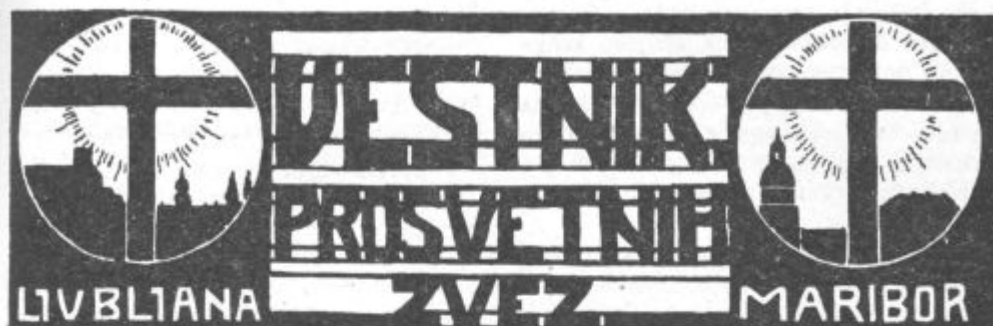

I. Prosvetna skupščina v Ljubljani.

18. avgusta 1925

v Akademskem domu.

Predsednik dr. Mohorič otvori skupščino, pozdravi navzoče zastopnike (75) iz Goriške, Koroške, Amerike, Slovencev v Nemčiji in mariborske Prosvetne zveze. Povdari važnost take skupščine in prečita tudi pismo prevzvišenega g. knezoškofa, kateri želi obilo blagoslova in uspeha.

Prvi referat: Naše smernice za bodoče delo je podal g. tajnik Fr. Gabrovšek, ki je poudarjal sledeče misli: Prosvetna zveza mora biti rešiteljica ne le civilizacije med našim narodom temveč gojiteljica slovenske kulture. Zato naj goji in pospešuje to, kar je res zraslo z našim narodom, to negovati, razvijati in krepiti. Dvoje napak opažamo: cepljenje moči in nesistematičnost pri delu. Koncentracija dela obstoji v besedi **stanovska izobrazba**. Stanovska misel med delavstvom in kmetskim stanom. Prosvetna zveza naj bo pa idejna centrala. Koncem referata je stavil sledečo resolucijo, ki je bila tudi sprejeta:

1. Skupščina naroča odboru Prosvetne, naj posveti vso skrb študiju vprašanja **stanovske kulture**. V tej smeri naj daje navodila društvom po določenem načrtu. Prosvetna pa naj stremi za tem, da postane **idejna centrala** za gojitev slovenske kulture. Dodatno k tej resoluciji so

bila sprejeta še sledeča, predlagana po J. Stabeju:

2. Izda naj se vsako leto v posebni knjižici 12 predavanj, ki naj tvorijo obvezni program. Prav tako društveni almanah.

Pri debati o resolucijah, katere je predlagala mariborska Prosvetna zveza, se je pokazalo, da imamo že take institucije (Tisk. zadrugo in Nabavno zadrugo). Te institucije je treba le zainteresirati za želje Prosvetne zveze.

Drugi referat: Naša ženska organizacija: referira P. E. Klasine. Povdarja praktične dobre posledice ženskega odseka v društvu, brez katerega ni mogoče uspešno delo v društvu, ker mu bo vedno manjkalo — matere — gospodinje. V debato je posegel gospod Hugo Bajuk, akademik, ki je zlasti na tri stvari opozoril: 1. naj se v ženskih odsekih goji čut samozavesti; 2. ženska naj svoje vrline izpopolnjuje na dobrodušnem, higijenskem in intelektualnem polju; 3. goji naj ta odsek domačnost, da se ohrani veselje in zadovoljstvo v društvu. Župnik Tomažič zavrne mnenje, da naj Marijina družba prevzame to delo z motivacijo: društvo brez žena ne uspeva, Mar. družba in društvo ne gresta skupaj. Društvo naj priredi »Materni

dan. Minister g. Gostinčar opozarja, kako važna je organizacija žene in zato posebno opozarja na industrijske kraje, kamor naj Prosvetna obrača vso pažnjo.

Resolucije: 3. Ker so odseki za dekleta in žene tako velikega pomena po naših društvi, zato naj Prosvetna zveza pospešuje in organizira ustanovitev odsekov.

4. Skupščina vztraja na stališču, da se mora dosedanja S. Kršč: ženska zveza spremeniti v centralo vseh naših ženskih odsekov. Da se to zgodi, naroča Prosvetni zvezi v Ljubljani, naj skliče sestanek delegatinj Ženske zveze, Dekliške zveze, Krekove prosvete, Poselske zveze, Orliške zveze. To zastopstvo naj pripravi tvarino in načrt za občni zbor K. Ž. zveze. Vse tri resolucije so bile soglasno sprejete.

Tretji referat: Narodno obrambno delo:
Referiral g. pisatelj Fr. S. Finžgar. Oporil je zlasti na sledeča dejstva: Nismo se doslej skoro nič brigali za našo diasporo, zato je po naših društvi prišla nacionalna zavest premalo do veljave. Krivda tiči tudi v tem, da smo bili ob razsulu vse premalo pripravljeni. Glavno obrambno delo vrši Jugo-Matica, ki ima pri nas 71 podružnic. Njeno delo je bilo usmerjeno za Koroško in Goriško. Poda natančen pregled podpor, ki so bile izplačane. Ker pa v Matici zavzemajo večino važnih mest ljudje drugačnega prepričanja in ker se čuje, da se naša društva bojkotirajo, nastane vprašanje ali naj naši ljudje gredo v Matico ali naj se poživijo Straža?

Debata, ki je temu referatu sledila, je bila burna in dolga. Posegli so v debato J. Stabej, dr. Rožman, prof. Dolenc, Fr. Finžgar. Končno utemeljuje dr. M. Slavič, predlog, da ostanemo v Matici, in sicer vsled sledečih razlogov: a) ker prispevajo za Slovence na Koroškem in Goriškem potom Matice poleg Slovencev tudi Hrvati in Srbi, b) ker država podpira z drž. denarjem le Matico. Ponovno se oglasi g. žup. Rutar iz Gorice, da Matica bojkotira Primorce. Prof. Dolenc dokaže na podlagi dejstev, da smo v tem oziru bolni na korenini, kar priča nazadovanje udov pri Mohorjevi družbi. Ko-

ledar te družbe mora biti knjiga za vse Slovence. G. podpredsednik opozori, da se mora debata končati in odredi glasovanje. Soglasno je bilo sprejeto, da **ostanemo v Matici**, kako priti do vpliva v Matici sami, je pa stvar naših organizacij.

Podpredsednik dr. Sušnik pozdravi prav kar došlega zastopnika ameriških Slovencev g. p. Zakrajška, ki se zahvali za pozdrav, oriše stanje Slovencev v Ameriki, med katerimi manjka zlasti časnikarjev in dobrih organizatorjev. Sedaj snujejo prvo prosvetno društvo: »Baraga«. Prosi za tesno zvezo in medsebojno pomoč. Nato poda kratko poročilo o delovanju in bistvu organizacije »Kolumbovih viteзов«, kar so navzoči z vsem zanimanjem poslušali. G. podpredsednik se g. zastopniku zahvali za poročilo, obljubo in bratsko pomoč.

Četrti referat: dr. M. Slavič: Ustanovitev S. Kat. sveta — ali kartela. Referent poda razloge, zakaj je potreben tak kartel, dalje cilje in naloge, katere bi prevzel nase. Vsi navzoči so bili zato, da se tak kartel osnuje in so bile sprejete v to svrhu sledeče resolucije:

7. Prosvetna skupščina prizna potrebo, da se ustanovi tak kartel kot razširjen stalni odbor za kat. shode, v katerem bi bile zastopane vse zveze, katere stoje na načelih, sprejetih na dosedanjih kat. shodih.

8. V ta namen naj vsaka zveza na seji določi dva delegata. Zbor teh delegatov naj pripravi pravila in poslovnik.

Vsaka zveza naj potem po predloženih pravilih izjavi končnoveljavno, da prizna novo organizacijo kot svojo vrhovno instanco.

9. Dopisi glede ustanovitve organizacije naj se pošiljajo na naslov: Stalni odbor kat. shoda v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7.

Peti referat: Nemške kat. organizacije; referira g. svetnik J. Kalan. Poda natančno sliko, iz katere se spozna pestrost in veliko število organizacij kat. Nemcev. Vse te mnogovrstne organizacije imajo predvsem verski pomen (ljudstvo pridobiti za kat. cerkev) in potem šele pro-

svetni. Predsedniki so povsod duhovniki. Predlaga:

10. Naj se naše kat. organizacije ponostavijo in versko poglobe! Tudi ta resolucija je bila soglasno sprejeta.

Pri slučajnostih prosi delegat iz Kranja dobrih novih iger. Navzoči zastopnik Ljudskega odra poroča o težkočah, zlasti

o slabih finančnih podporah, katere izkazujejo podeželski odri centrali. Naznani pač, da je pripravljenih 5 novih iger za zimsko sezono.

Podpredsednik dr. Sušnik zaključi ob četrt na 2 lepo zborovanje in se zahvali navzočim za obisk, referentom pa za referate.

Dr. Debevec:

Društveni govornik.

(Dalje.)

Slovenci! Bodimo bojevniki za prave ideje. Pred vsem za krščanske ideje.

V naših listih (>Slovenec< in v letošnjem koledarju čitamo, kako se katoličani v drugih deželah gibljejo na vseh poljih, na političnem, kulturnem in gospodarskem. S tem delajo tudi za svobodo in ugled sv. Cerkve. Slovenci! Gelnimo se tudi mi!

Še z večjo navdušenostjo pojdemo tudi mi v boj za načela katoliške vere na vseh poljih.

Zakaj, jaz mislim, da smem trditi: da se katoličan bori za katoliška načela v politiki, kulturi, narodnem gospodarstvu itd., je 1. prav in primerno, 2. je lepo, da, vzvišeno, 3. je koristno.

Primerno je, pravim. Bog nam je dal razum, spomin, zdravje, sploh duševne in telesne zmožnosti, da jih rabimo v njegovo čast. In katero delo je bolj Bogu v čast, kakor delo za načela katoliške cerkve, ki je božja ustanova.

In lepo je to, pravim. Lepo je, če se otrok potegne za svojo mater, za njeno čast in dobro ime, ako je napadena. In ali ni katoliška cerkev v najlepšem pomenu naša mati, naša duhovna mati? Zato je pa boj za njena načela nekaj lepega, nekaj vzvišenega. Kaj ni v zgodovini katoliške cerkve najlepša tista doba prvih kristjanov, ko so se do smrti borili njeni otroci zanje? Kaj nismo izmed vseh knjig najrajši čitali Fabijolo, življenje mučencev v katakombah? Lep je

pogled na kak travnik, poln pisanih cvetk, belih, rdečih, modrih; še lepši pa je pogled na zgodovino katoliške cerkve, v kateri vidimo nepregledno množico spoznavalcev, mučencev, spokornikov, ki so vsi delali in se borili za načela svoje matere cerkve. Strašen, obenem pa vzvišen mora biti pogled na kako bojno polje, kjer se dve armadi borita za zmago; še vzvišenejši pa je pogled na katoliški svet, ki tudi v sedanjosti, ki se na njem katoličani po vseh deželah junaški bore za pravice cerkve z najbolj ljutimi, strašno oboroženimi sovražniki.

Ta boj pa je končno tudi koristen. Po viharju se izčisti zrak! Po vojskah je navadno nastal mir; navadno so tlačeni sužnji zadobili svobodo. Iz večine se je pričelo novo življenje. In to vidimo v življenju katoliške cerkve: po bojih v prvih 300 letih krščanstva je cerkev dosegla svobodo. Po kulturnem boju v Nemčiji v l. 1872. in naslednjih isto tako. Ali na Irskem, kako se je O' Connel boril in zmagoval. In ali naj govorim o koristih, ki jih ima vsak borec, o okrepitvi njegovih duševnih sil o srečni zavesti v srcu, da je vršil svojo dolžnost? In končno o plačilu, ki ga čaka!

Zato, prijatelji, Slovenci, bodimo tudi mi bojevniki za prave ideje, predvsem za krščanske; s tem bomo največkrat koristili tudi svoji domovini.

Povsod Boga, prisegamo verno, ohraniti povsod Boga.

e) Prijatelji! Bratje! Učimo se govorništva, zakaj govorniška umetnost naredi iz nas kralje.

To hvalo moramo našemu društvu pa že dati, da si ves čas prizadeva iz nas nekaj narediti. S telovadbo hoče narediti iz nas borce, junake, z duševno vzgojo na podlagi zlate knjige hoče iz nas napraviti viteze, viteze duha in srca; zdaj, v zadnjem času pa resno misli na to, da iz nas naredi — kralje. Kaj me začudeno gledate? Mar menite, da se mi meša? Ali mislite, da se norca delam iz društva in Vas? Ne, prijatelji! Jaz čisto resno govorim. S tem, da nas je društvo pričelo poučevati o govorništvu, je na pravi poti, da nas naredi za kralje. Zakaj to trdim — in menim, da smem to trditi —, da je vsak dober govornik kralj, ker 1. nad dušami svojih poslušalcev vlada in 2. ker jih — kar je last kraljev — osrečuje. Moja dolžnost je zdaj, da Vam to svojo trditev dokažem. Govornik — sem rekel — vlada nad dušami svojih poslušalcev, a ta njegova vlada je mnogo slavnnejša, mnogo širša, kakor pa vlada zemskih vladarjev. Le poglejmo. Zemeljski kralj ima oblast samo nad zunanjim človekom. S silo, z bajoneti svojih vojakov doseže, da mu državljani po zunanje čast skazujejo, davke plačujejo, davke v denarju in krvi, da so zakonom poslušni; ne more pa zemeljski kralj z vsemi bajoneti in puškami državljanov prisiliti, da bi ga v srcu ljubili (če ga sami nočejo) ali, da bi z veseljem plačevali davke ali z navdušenjem zakone izpolnjevali; da, niti tako daleč ne sega njegova moč, da bi zabranil tajno mrmranje, zabavljanje, preklinjevanje mnogih državljanov, in da ne bi o prvi ugodni priliki dali duška svoji pritajeni jezi in se mu očitno uprli.

Drugače govornik! Ta ne vlada samo nad zunanjim človekom, ampak tudi nad notranjim, to je: nad duhom človekovim. Nad duhom človekovim vlada — kaj nam pove že samo ta beseda! Kaj je duh človeški, od kod je? Podoba božja je, iskra božjega duha je. Kakšna čudovita dela je že izvršil človeški duh! Zemlja mu je morala odpreti vse svoje zaklade; morje pokorno nosi

njegove ladje; ogenj je vpregel v svojo službo, da mu goni stroje. Električno — to tako hitro tekalo — je ujel, da mu služi na vse mogoče načine; celo sam zrak je prisilil, da mu nosi njegove ladje z neverjetno hitrostjo; vse rastline zemlje mu dajejo živež in obleko; ukrotil je divje zveri, samega kralja zveri, leva. In s svojo prepričevalno besedo doseže, da razum pritrdi njegovim izvajanjem, da se srce stopi kot vosek, da mu volja odpre svojo trdnjavo in stori sklep, ki ga govornik hoče od nje. Zares, silna je moč govornikova.

Toda ali niso to samo prazne marnje. Ali so res taki govorniki, taki kralji duhov, kedaj živeli? So; zgodovina jih pozna lepo število. — Tak vladar je bil Ciceron, ki si je priboril ono slavno zmago nad velikim Cezarjem, diktatorjem, največjim sinom starega Rima. Cezar je bil zarotnika Ligarija obsodil v smrt, obsodba je bila že podpisana, vendar ga je Ciceron še poskusil rešiti, prevzel je zagovor. Cezar je bil sicer trdno sklenil, da zarotnika ne pomilosti, in da se ne bo dal preprositi z nobeno besedo; vendar je tisti dan tudi on šel v skupščino iz radovednosti, da sliši, s čim bo Ciceron zarotnika zagovarjal. — Zgodilo se je pa drugače, kakor si je bil Cezar mislil in želel. Ciceron stopi na govorniški oder. Mirno najprej razloži položaj, nato prične z razlogi za oprostitev. Naenkrat Cezar prebledi, začne se tresti, pisana obsodba mu pade iz rok, in ko Ciceron svoj govor konča, izreče Cezar oprostitev!... O veliki Cezar, mogočnik, ki se je pred teboj ves svet tresel, vojskovodja, ki se v boju nisi nikdar zbal, ti, ki si tudi sam velik govornik, povej, kaj se ti je pripetilo, kaj te pripravilo do tega, da si spremenil svoj sklep in v smrt obsojenega Ligarija oprostil?

Tak kralj je bil v starih Atenah Demosten; v novejših časih pa v Parizu — za časa francoske revolucije — Mirabeau (izg. Mirabó), v Londonu veliki Pit, na Irskem pa O'Connel (izg. O'Konnell). O kako prostrano je bilo kraljestvo tega moža! Ni ga poslušalo samo na stotine ljudi, marveč na tisoče in tisoče, včasih do enega milijona. (Glej dolina

krvi.) Mislite si, dragi prijatelji, skupščino deset tisoč ljudi, ki vsi kakor zamaknjeni zro v oči govorniku, in ta jih vodi kakor sam hoče, vzbuja v njih ogenj poguma, da so kakor levi, pa jih spet miri, da so krotki ko jagnjeta. Zdaj jokajo, zdaj se smejejo; zdaj vriskajo, zdaj spet so žalostni — vse kakor on hoče. Če je angleški kralj Jurij III. vzkliknil: »O' Connel je kralj Irske!« je povedal samo to, kar je bila resnica.

Ali torej na podlagi takih zgledov, ki bi jih zgodovinar naštel še — kakor sem rekel — lepo število, ali torej na podlagi takih zgledov ni upravičena moja trditev, da govorniška umetnost naredi govornika za kralja, za vladarja?

Vendar pa poglobitve reči še nisem omenil. Da vlada, v tem je enak vsem kraljem; toda vsi kralji ne vladajo zato, da bi svoje podanike osrečevali. Pravi govornik pa — in le o takem govorim — rabi svojo umetnost izključno le v ta namen, da svoje poslušalce **osrečuje**.

a) z dokazi, razlogi svojo trditev po-

jasnjuje, umu neko resnico pokaže v vsej jasnosti. Resnica pa je za naš um to, kar solnce za vso prirodo: temo prežene, novo obudi in pričara pomlad; z eno besedo: solnce osrečuje vso prirodo.

b) Tudi ni vsaka **resnica** človeškemu srcu prijetna, zato je naloga govornikova, da jo v prikupni, prijetni obliki pove, kakor se tudi grenko zdravilo da bolniku včasih s sladkorjem. Govornik torej **mora** izbrati prikupno obliko. Govornik mora biti nekakšna **umetnina**: umetnina pa ima to moč, da človeka razveseljuje in osrečuje. Da, res! Govornik mora od vsakega umetnika nekaj v sebi imeti. Biti mora **stavbenik**; saj mora biti govor sestavljen po nekem gotovem načrtu, in vsak del in delček mora biti na svojem mestu. Govornik mora biti **kipar**: tako živo nam mora pred oči predstaviti osebe, o katerih govori, da jih kar vidimo; govoriti mora, kakor pravimo, **plastično**. Oblikujejoče. — Govornik mora biti **slikar**: če nam hoče prignusiti kako pregreho (n. pr. alkoholizem), ne sme štediti najbolj črnih in sivih barv. (Dalje.)

F. B.:

Osnutek modernega društvenega odra.

(Dalje.)

Iz obeh slučajev vidimo sledeče: Če je sprednji rob z rampo višji od zorne ravnine gledalcev, potem zakriva igralce; če je enako visok, so vidni celi igralci, ne vidimo pa poda; če je nižji, je viden tudi pod. Čim višje je zorna ravnina nad odrovim podom, tem lepšo sliko imamo.

Pravilno je radi tega sledeče: Oderški pod z rampo vred naj bo nižji ali kvečjemu tako visok, kot zorna višina gledalcev. Najlepše je bil ta problem rešen pri starih grških in rimskih gledališčih, kjer je bil oder na dnu okroglega prostora, gledalci pa so sedeli po pobočjih na vzvišenih sedežih. Pri naših zgradbah je seveda oboje nemogoče: oder ne more biti nižji od dvorane in dvorana ne more biti naklonjena. Zadovoljiti se mora s kompromisom, ki je iz-

ražen v prejšnjem pravilu. Zorna višina za sedeže je povprečno 120 cm, žleb za luči zadostuje 25 cm nad podom, ostane torej za pod sam kvečjemu 95 centimetrov. Priporočljivo je vzeti za višino 80—90 cm, če le druge razmere to dopuščajo.

Z namenom, dvigniti ozadje odra ter s tem napraviti gledalcu sliko bolj vidno, delajo ponekod oderski pod nekoliko naklonjen. Po moji sodbi ima to več slabih posledic kot dobrih. Če je pod zadaj zvišan le za nekaj centimetrov, to pri celi sliki ne pride v poštev. Če je pa bolj strm, stoje kulise zadnje stene postrani, kar kvari sliko. Dalje se pri gibanju po odru ta strmina neprijetno občuti in je poševna konstrukcija tudi dražja.

Oderski pod napravimo sledeče: V medsebojni razdalji 80—100 cm vzdiamo v obe stranski steni tramove, ki nanje položimo deske. Za 8 m širok oder rabimo pri medsebojni razdalji 80 cm smrekove tramove debeline 14×20 cm², ali hrastove 12×18 cm², če so v sredi podprti. Če niso podprti, morajo biti debelejši, in sicer 21×30 , cm² oziroma 19×26 cm². Za druge razdalje se seveda mere spremenijo; trami leže z višjo stranico navzgor; obe stranici naj bosta v razmerju 5 : 7, ker na ta način tram najodpornější. Debelina desk je navadno 4 cm, zadostujejo tudi colarice (dva in pol cm).

Tloris oderskega poda za kvadratno obliko 8×8 cm² vidimo na skici št. 3. Do 4. trama so deske lahko izcela in pribite, od tu naprej pa naj bodo razžagane na kose po 80 cm in kar prosto položene ali pa pritrjene s kratkimi vijaki. Na ta način je namreč mogoče napraviti odprtino na vsakem mestu odra. Na skici so že označene tri male odprtine, odprtina za dvigalo in velika odprtina za pogrezanje prospektov.² Za te ki jim damo na vrh še železne obročke za prijemanje.

Zid pred odprtino odra je sezidan v loku, ki je globok okrog pol metra. Zgrajen naj bo tako, da je na sredi, to je pri šepetalnici, za kakih 10 cm nižji kot ob straneh. S tem dosežemo, da je pod rampe napram gledalcem naklonjen; ta naklon napravimo radi razsvetljave in zato, da nam šepetalnica in žlebovi za luči zakrijejo manj slike.

Prostor pod odrom naj ima višino normalne človeške velikosti. Zato mora biti, kot že rečeno, za približno 1 m pod podom dvorane. Če je to nemogoče (n. pr. če je dvorana v nadstropju), potem ni druge rešitve, kot zvišati oderski pod na okrog 140 cm, da dobimo s tem — »stalne« odprtine zbijemo deske v plohe, na škodo odra! — vsaj za silo uporabljiv prostor pod odrom. Pod odrom ima-

mo **dvigalo**, to je pripravo, ki ž njo dvigamo in spuščamo v sredi odra se nahajajoči del poda. S pomočjo dvigala se prikazujejo duhovi in zopet izginjajo, dvigalo nam omogoči sceno »mizica pogrne se« v Repočtevu in nebroj podobnih »čarovnij«. — Dvigalo je štirioglat stol, ki teče med štirimi stebri. Ploskev na vrhu je enaka ploskvi odprtine. Ob straneh ima dvigalo rame, ki segajo izpod vrhne ploskve. Za te trame pritrdimo vrv, ki drži navzgor in preko škripcev nazaj k tlom na vreteno. Če sučemo vreteno, se vrv navija ter vleče dvigalo navzgor, stebri ga pri tem drže v ravnotežju. — Manjši odri shajajo tudi brez dvigala.

Zgornji del odra tvori prostor za prospekte, sufite, zastore in galerije. Za navadne odre zadostujeta dve galeriji. Ena gre ob sprednji steni nad odprtino, druga pa ob strani. Obe sta približno v višini dvoraninega stropa. Galerija na sprednji steni služi predvsem za razsvetljavo. Tu stoji »razsvetljevalec« in vidi cel oder pred seboj. S pomočjo električnih uporov in barvnih žarnic dela zarjo, večer, noč in jutro, spreminja svetlobo kot nosi igralec luč na oder ali z njega, razsvetljuje z reflektorjem posamezne scene in daje bliske; s te galerije se usiplje sneg na igralce itd. Druga galerija pa služi za akustične pojave. Tam grmi, tuli in piška veter, šumi dež, ropoče voz ali lokomotiva itd. Vse za to potrebne priprave si bomo pozneje ogledali. Če ni mogoče delati obeh galerij, naj se napravi vsaj ona nad odersko odprtino. Ta služi potem za vse optične in akustične pojave. Za galerije rabimo enake tramove kot za oderski pod. Do galerij vodi lestva, ki je navpično vzdana ob zadnji steni; če je prostor na razpolago, napravimo stopnjice. Poleg tega vodijo vrata od zunaj odra na galerijo, in sicer v kotu, kjer se obe galeriji stikati.

Skica št. 4 je zopet shematičen podolžni prerez, ki nam kaže konstrukcijo celega odra. Mere so vzete za oder kvadratne oblike 8×8 cm². Ker znaša v našem slučaju tudi višina od oderskega

² Prospekte pogrezamo, da dobimo na sliki le nebo ali globoko ležečo pokrajino, če se prizor godi n. pr. na hribu, na terasi ali balkonu, na grajskem obzidju itd. Tudi ostane prosto ležeč prospekt lepše napet.

poda do stropa odra 8 m, ima ta prostor obliko kocke. Številka 1 na skici predstavlja zid med dvorano in odrom, debe-

lina je 15 cm. Oderska odprtina bi znašala $4.3 \times 6 \text{ cm}^2$. (Dalje.)

Življenje v društvih

»Ljudski oder« priporoča podeželskim odrom v prihodnji sezoni nastopae igrokaze: »Reka«, drama v treh dejanjih. — »Odpuščanje«, drama v treh dejanjih. — »Clavigo«, tragedija v petih dejanjih. — »Skriti biser«, drama v štirih dejanjih. — »Spokornica«, žaloligra v treh dejanjih. — »Sovraštvo«, igra v treh dejanjih. — »Ne v loterijo«, narodna igra v petih dejanjih. — »Bele vrtnice«, narodna igra v štirih dejanjih. — »Ne v Ameriko«, izvirna ljud. igra v štirih dejanjih. — »Revček Andrejček«, narodna igra s petjem v petih dejanjih. — »Stari Ilija«, ljudska igra s petjem v treh dejanjih. — »Na Osojahu«, narodna igra v petih dejanjih. — »Lepa Vida«, drama v petih dejanjih. — »Prababica«, žaloligra v petih dejanjih. — »Za pravdo in srce«, igrokaz v petih dejanjih. — »Mrak«, drama v treh dejanjih. — »Veleturist«, burka v treh dejanjih. — »Namišljeni bolnik«, komedija v treh dejanjih. — »Zenitev«, komedija v treh dejanjih. — »Hlapec«, veseloigra v štirih dejanjih. — »Čevljar barone«, šala s petjem v treh dejanjih. — »Polet«, komedija v treh dejanjih. — »Strie v toplicah«, veseloigra v 4 dejanjih. — »Lumpacij vagabunde«, burka s petjem v treh dejanjih. — »Težke ribe«, veseloigra v treh dejanjih. — »Križarska vojna«, veseloigra v treh dejanjih. — »Sluga in njegov grof«, burka v treh dejanjih. — »Cirkus Smolensky«, veseloigra v dveh dejanjih. (Samo moške vloge.) — »Svet«, komedija v treh dejanjih. — »Pod varstvom Matere božje«, ljudska igra v štirih dejanjih. (Samo moške vloge.) — »Tujec«, legenda v treh dejanjih (samo za večje odre). — »Klavdija«, pasijonska igra v 3 dejanjih (tudi za manjše odre). — Znamenje * znači, da je to nova igra. Razen teh iger si bomo preskrbeli do jeseni še nekaj novih iger, ki jih bomo objavili pozneje.

Katero društvo želi zdravniškega predavanja? Društvo medicincev (propagandna sekcija) je pripravljena prirediti več predavanj poljubno zdravstvenih po deželi. Stroške za predavatelja: vožnja in hrana, nosi društvo samo.

Cel oder, popolnoma nov, visok 3 m, širok 7 m, s štirimi spremembami: vas, gozd, kmetiška soba in salon se po ceni prodaja. Kje, pove Prosvetna zveza.

Naprodaj je F. Bas (baslligelhorn) visoka uglasitev v dobrem stanju. Cena 1250 Din. Kje, pove Prosvetna zveza.

Kamna gorica. (25 letnica Kat. prosv. društva.) Petindvajsetletnico našega kat. prosvet-

nega društva smo praznovali v soboto 18. in nedeljo 19. julija 1925. Petindvajset strelcev iz možnarjev je v soboto zvečer ob 8 otvorilo slavnost. V zadržnem skladišču je moški zbor zapel Ferjančičevo »Naša pesem« (delavska, besede dr. Kreka), vse navzoče je pozdravil predsednik Iv. Varl in podal besedo ustanovitelju našega društva g. profesorju L. Arhu. »Zastava k zmagi nam je križ« (dr. Krek; Naša pesem) je bil odmev vsega govora. G. prof. dr. Debeve nas je peljal po potih naših letošnjih svetoletnih romarjev iz Trsta v Benetke, Padovo, Florenzo do Rima in še nadalje v Neapelj. Žive in jasne skioptične slike so izredno ugajale mnogoštevilnemu občinstvu. Sprevod, ki se je razvil po predavanju po čarobno razsvetljeni vasi, je obseval kres, ki je gorel na bližnjem griču. Pevski zbor je na vasi pred Kappusom zapel še par pesmi, nakar je bila večerna slavnost zaključena. — V nedeljo dopoldan je bila sv. maša, ki jo je daroval gosp. prof. Arh. Sv. mašo je zelo povzdignilo mogočno streljanje in ubrano nabijanje (pritrkavanje). Po sv. maši je bilo odlikovanje 12 članov — petindvajsetletnikov. — Popoldan se je na prijaznem vrtu gosp. Kappusa razvila pristrčna veselica, na kateri je do konca vladalo kar najboljše razpoloženje.

»Krekovo socialno šole« otvori kršč. soc. delavstvo 1. oktobra 1925 in bo trajala do 20. decembra, in sicer ob ponedeljkih, torkih, sredah, četrtek in petkih od pol 7 do 9 zvečer. Glavna naloga te šole je sistematičnost kršč. soc. delavske izobrazbe in vzgoje. Tvarina 1. tečaja je določena sledeče: I. 1. Vzgoja družbe (pedagogika). 2. Socialni sistemi (zgodovinski vidik). 3. Kapital in kapitalizem. 4. Delavstvo in država. II. 1. Nacionalno vprašanje z ozirom na razvoj Slovanov. 2. Čitanje socialnih in kulturnovajnih del. 3. Pregled slov. slovstva in umetnosti. 4. Praktične vaje v poslovanju, sestavi spisov, dopisov, člankov. III. 1. Poučni zleti. 2. Ogled obratov, tovarov in soc. koristnih ustanov. — »Krekova soc. šola« ima v svojem programu začetnih še mnogo važnih nalog, ki jih tirja krščanski socializem.

Mokronog. Odkar je bilo zadnje poročilo v »Vestniku«, je dramski odesk igral več iger. Dne 26. IV. 1925. je bila igra »Stari in mladi«. Pred igrig in po igrig je zapel društveni zbor pet pesmi. Dne 24. V., na dan prvega sv. obhajila, so igrali otroci igrigo »Teta iz Amerike«. Pokazali smo tudi več veselih skioptičnih slik, ki zanimajo otroke.

Dne 29. VI. so pa igrale dekleta L. Turšičevo igro »Izgubljeni raj«. Za to igro, smo že imeli nove kulise, ki smo jih že toliko časa želeli. Delal jih je akad. slikar Val. Hodnik iz Bohinja. Napravil je štiri spremene: kmečko in gosposko sobo ter gozd in vas. Obenem je napravil nov zastor. Delo hvali mojstra. Perspektiva je izborna. Dne 12. VII. je pa priredil društveni zbor cerkven koncert, ki je v splošno zadovoljstvo lepo izpadel.

Prosvetno društvo za franč. župnijo v Ljubljani. Letno poročilo 1924/25 nudi marsikaj lepega in zanimivega. S predavanji smo začeli 30. sept. 1924 zaključili smo jih 31. marca 1925. Predavanje smo imeli vsak torek izvzemši praznike. Vseh predavanj je bilo 20. Izmed teh je bilo 10 skioptičnih.

Zivahen je bil zabavni večer dne 11. januarja. Obilo zabave ste nudili veseloigri: »Vse našec«, in »Pogodbac«. Istotako dobro je uspel »Meškov večer«, dne 14. marca.

10. maja je bila na Rožniku sv. maša za žive in mrtve člane prosvete. 17. maja pa izlet v Smlednik. 5. junija izlet Sv. Jošt - Crngrob - Škofja Loka. Obeh izletov so se člani polnoštevilno udeležili v splošno zadovoljnost.

Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Ljubljani je ob svoji sedemdesetletnici 27., 28. in 29. junija 1925 priredilo sledečo proslavo: slavnostna predstava v soboto 27. junija ob 8 zvečer v opernem gledališču premiera »Stanovitni Kraljevič«, drama v petih dejanjih in treh slikah.

Slavnostna božja služba v nedeljo, 28. junija ob 8 zjutraj v Uršulinski cerkvi. Sv. mašo je daroval milostni stolni prošt Andrej Kalan. Petje društvenega pevskega zbora.

Slavnostno zborovanje v nedeljo, 28. junija ob 10. dopoldne v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12.

1. »Bog blagoslovi pošteno rokodelstvo«.
2. Pozdravi in govori.
3. Slavnostni govor, govoril g. nar. poslanec Dušan Sernec, univerz. prof.
4. Drugi govor, govoril g. prof. dr. Valentin Rožič.

Zborovanje v nedeljo, 28. junija ob 3. popoldne v dvorani Rokodelskega doma.

1. Pozdravi posameznih rokodelskih društev.

2. Govor, govoril g. Josip Gostinčar.
3. Debata in sklepanje o resolucijah.

Pevski in godbeni koncert ob 6. popoldne na vrtu Rokodelskega doma, je uspel nad vse sijajno.

PROSVETNA ZVEZA.

(Ljubljana-Maribor.)

Društva, katera še niso poslala pregledniških pol, naj to store takoj. Opozarjamo, da naj ona društva, ki imajo pravila potrjena še pred letom 1918., takoj vložijo nova pravila, katera dobe pri Prosvetni zvezi, ker se lahko zgodi, da se jim društvo razpusti. Odbor naj takoj pregleda pravila, kedaj so bila potrjena.

Občni zbor Prosvetne zveze se vrši 26. novembra ob 9. uri v Akademskem domu, Mariborske Prosvetne zveze pa 23. novembra v dvorani Zadrugne gospodarske banke. Vsako društvo naj določi delegata, oziroma delegatino za občni zbor.

Tečaj za okrožne prosvetne referente kakor tudi za voditelje naših društev, se vrši 25. novembra. Isti dan zvečer bo proslava Krekove 60 letnice v unionski dvorani v Ljubljani.

Koroški dan mora prirediti sleherno društvo, ako ga ne priredi Jugoslovanska Matica. Društva dobe od Matice izdelano predavanje in deklamacijo: Tožba koroških Slovencev. Za dramatične prizore se priporoča: Umeščenje kneza Valuka, ali pa Aškerčevega »Kneza Volkuna« v knjigi »Junaki«. Pevski zbori naj zapoje: Foersterjevo Pesem koroških Slovencev; Ipavčevo Slovenec sem. Obe se nahajata v Pesmarici Mohorjeve družbe. Prav primerne so Koroške narodne pesmice. Ako prireditelji ni mogoča 11. oktobra, pa proslavite Koroški dan kako drugo nedeljo v oktobru.

Ali se je vršil pri vas že občni zbor?!

ALI STE ŽE PRIPRAVILI VSE POTREBNO ZA PROSLAVO KOROŠKEGA DNE?